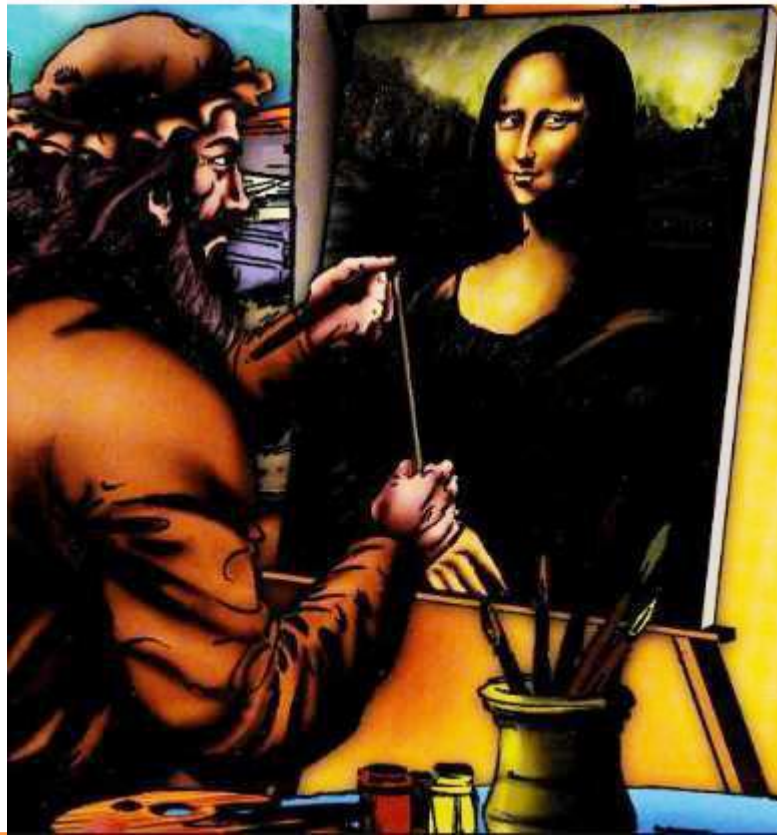

लिओनार्दो दा विंची

लेखिका: सुसिय हॉज

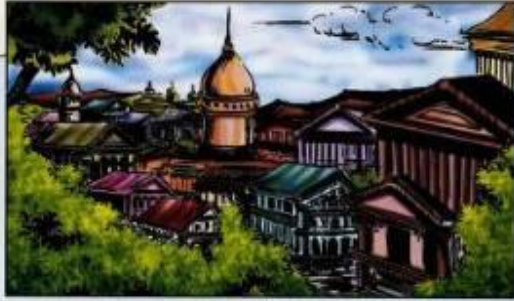
लिओनार्दो दा विंची

मराठी अनुवाद: सुशील मेन्सन

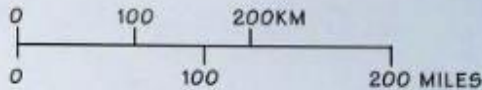
तत्कालिन परिस्थिती

15 व्या शतकातील प्रकाशयुग हा इटलीत शिकण्याचा, रचनात्मक अभिव्यक्तीचा आणि नवनिर्मितीचा काळ होता. या काळात तिथे कला, काव्य, मुद्रण, गणित, विज्ञान तत्सम क्षेत्रांमध्ये अनेक सुधारणा घडून आल्या. *लिओनार्दो दा विंची* हा एक चित्रकार, खगोलतज्ज्ञ, शिल्पकार, भूगर्भशास्त्रज्ञ, गणितज्ञ, वनस्पतीशास्त्रज्ञ, पशु वैज्ञानिक, शोधनिर्माता, अभियंता, वास्तुविशारद आणि संगीतकार होता. आपल्या प्रदीर्घ कारकिर्दीत लिओनार्दोने राजा, पोप आणि सरदारांसोबत काम केले. त्याने फ्लोरेन्स, मिलान, मांटुआ, रोम, व्हेनिस, पाविया, बोलोग्ना आणि फ्रान्स येथे प्रवास केला आणि कामही केले. त्याने केवळ मोनालिसाचेच चित्र रंगवले नाही तर हेलिकॉप्टर, यांत्रिक माग, कार, बाईक आणि अनेक नव्या असलेली बंदूक यांचे आराखडेदेखील तयार केले.

FRANCE

15 व्या शतकात इटली अनेक छोटीया छोटीया स्वतंत्र राज्यांमध्ये विभागलेला होता. या प्रत्येक राज्याचा स्वतंत्र राजा होता. आपले बळ वाढवण्यासाठी ते एकमेकांत तसेच शेजारच्या लहान राज्यांशी युद्धे करत.

Vinci, Leonardo's birth place.

एक तरुण कलाकार

लिओनार्दोचा जन्म एप्रिल 1452 मध्ये इटलीतील टस्कनीच्या ग्रामीण भागात विंची या शहरानजिक झाला. त्याची आई, कॅटेरिना, एका शेतकरी कुटुंबात वाढली. त्याचे वडील, सेर पियेरो, बऱ्यापैकी धनिक असलेल्या कुटुंबात वाढले. त्यांनी लग्न केले नाही, पण त्यांना त्यांच्या या मुलाचा अभिमान वाटत असे. कॅटेरिनाने लिओनार्दोला सुरुवातीपासून आपल्याकडेच ठेवले. सेर पियेरो बऱ्याचदा त्यांना भेटायला येत असे.

ते फ्लोरेन्स शहर आहे, लिओनार्दो. तिथेसुद्धा आपलं घर आहे, बेटा. लवकरच आपण तुझ्या सावत्र आईसोबत तिथे राहायला जाऊ.

लिओनार्दो दोन वर्षांचा असताना, त्याचे वडील त्याला आपल्या गावी घेऊन गेले. तिथे त्याची आपल्या आजोबांशी आणि काकांशी चांगलीच गट्टी जमली. काही काळानंतर, सेर पियेराने फ्लोरेन्सच्या एका श्रीमंत तरुणीशी लग्न केले.

लिओनार्दो आणि त्याच्या वडिलांचा भाऊ फ्रान्सेस्को, यांच्यात खूप जवळीक होती. लिओनार्दो नेहमी त्याच्या मागेमागे फिरत असे आणि त्याला अनेक प्रश्न विचारत असे. फ्रान्सेस्को त्याच्या प्रश्नांची उत्तरे चायचा प्रयत्न करत असे.

तुला या गावाची सगळी माहिती हवी, लिओनार्दो. मग तू मला शेतावर मदत करू शकशील.

मी नक्कीच तुमची मदत करेन, काका.

लिओनार्दोला अनेक विषयांमध्ये रस होता.

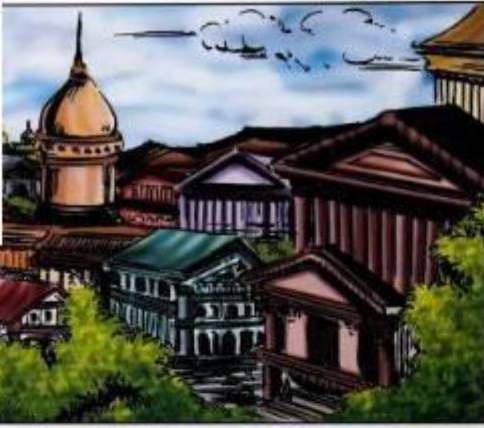

बघा बाबा, मला काय सुचलं ते.

बेटा, तू खूप हुशार आहेस. तू माझ काम करू शकत नाहीस, पण तुला फ्लोरेन्सचे सर्वोत्तम शिक्षक मिळतील, हे पाहीन मी.

वस्तुस्थिती: प्रकाशयुग हा इतिहासातील असा काळ होता ज्यामध्ये युरोपीय विद्वानांना प्राचीन ग्रीस आणि रोम यांच्या नवनव्या विचारांनी प्रेरणा दिली.

फलोरेन्स एक
रोमांचक स्थान
होते. तिथे
नवनव्या इमारती
बनत होत्या.
युरोपातील
सर्वोत्कृष्ट
कलाकार तिथे
राहात असत.

कुणा अप्रिशिक्षित
मुलामध्ये मी अशी
बुद्धिमत्ता पाहिली
नाही याआधी. एक
दिवस तो
माझ्यापेक्षा मोठा
कलाकार बनेल.
माझ्याकडे येऊन
शिकू शकतो तो.

लिओनार्दो चार वर्षांचा असताना, सेर पियेरो त्याला
सुप्रसिद्ध कलाकार अँड्रे डेल वेरोकचिओ याच्या कार्यशाळेत
घेऊन गेले. .

लिओनार्दोने फलोरेन्समध्ये वेरोकचिओचा शिष्य म्हणून काम करण्यास
सुरुवात केली.

तिथे लिओनार्दो चित्र काढायला, रंगवायला,
कांस्य शिल्प बनवायला, दागिने घडवायला,
संगीत वाजवायला असं बरंच काही शिकला.

कार्यशाळेकडे चित्रे,
मूर्त्या, अलंकार, दागिने,
चिलखत आणि आणखी
बऱ्याच वस्तुंची मागणी
येत असे.

पंधराव्या शतकात, फ्लोरेन्स चैतन्याने सळसळतं शहर होतं. विद्वान, तत्त्वज्ञ आणि कलाकारांचा तो कट्टाच होता. तिथे सर्व प्रकारच्या कार्यशाळा होत्या. तिथे लोक संगीत वाजवत आणि रस्त्यांवर फेरफटका मारत.

आणखी काय वाजवू?

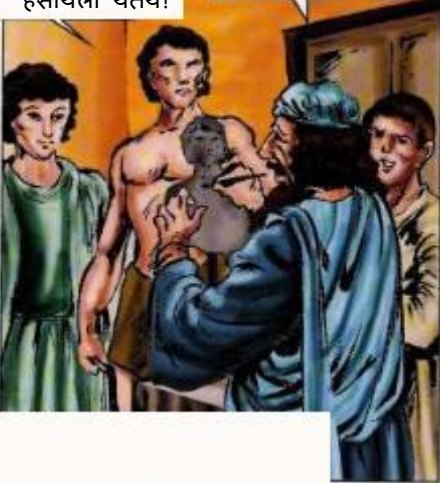

हेच गाणं परत एकदा वाजवा. आम्ही सारे मिळून गाऊ त्यावर.

लिओनार्दो शांत राहा. संपलंच माझं काम!

हे पाहून मला हसायला येतंय!

बऱ्याचदा अनेक कलाकार कार्यशाळेत येत आणि आपल्या कल्पनांवर वेरोकचिओशी चर्चा करत.

म्हणजे आता रंगांमध्ये तेल मिसळतात!

लिओनार्दोला वाटतं की तेल सहजपणे मिसळतं. पण मी वेगळा विचार करतो.

जेव्हा वेरोकचिओकडे एखादी मोठी कला वस्तू येई, तेव्हा सर्व शिष्य त्यावर काम करत.

चला, आज आपण टोबियास आणि एंजेल ही चित्रे पूर्ण करू.

मी हा छोटासा कुत्रा रंगवणार.

वस्तुस्थिती

मध्यकाळात, विविध व्यवसायातील लोक व्यापारी संघटना वा समूह बनवू लागले. ते आपल्या व्यवसायाचे नियम बनेवत आणि आपल्या सेवांची किंमत ठरवत.

लिओनार्दो नेहमी विज्ञान, गणित आणि तत्वज्ञानाच्या शिक्षकांशी चर्चा करत असे.

आपल्या शरीरात आजार कसे शिरतात?

किती हे प्रश्न! आपल्याकडे सगळ्या प्रश्नांची उत्तरं नाहीत. पण कदाचित एक दिवस तू ती शोधून काढशील.

एकदा लिओनार्दो आणि आणखी दोन शिष्य बोटीसेली आणि क्रेडी हे ख्रिस्ताचा बासिस्मा हे चित्र रंगवण्यास वेरोकचिओला मदत करत होते.

चुका सुधारतोय, गुरुजी. सपलंच माझं.

लिओनार्दो, हे कधीतरी होणार हे माहीत होतं मला. तुझ्याइतक्या उंचीला मी कधीच पोहोचू शकणार नाही. आजपासून मी माझ्या पेंटब्रशला स्पर्श करणार नाही.

त्यावेळी फ्लोरेन्समध्ये प्रोत्साहन मिळायचं. धनिक व्यापारी आणि बँकवाले नवनव्या इमारती उभारण्यासाठी वास्तुविशारदांना भरपूर पैसा देत. लिओनार्दोला ज्ञानाची आस होती. त्याच्यासाठी हे शहर अगदी सुयोग्य होते.

1472 साली, तो शिल्पतज्ज्ञ बनला. त्याने गुरुजी म्हणवण्याचा अधिकार मिळवला.

आता श्रीमंत लोक त्याला काम देऊ लागले आणि पैसासुद्धा!

फ्रान्सेस्को, बघ माझ्या या मुलाकडे! कलाकारांची सर्वात मोठी संघटना, काँपेना डी सॅन लुका, यांनी त्याला सदस्यत्व दिलंय.

गुरुजी बनल्यावर 1476 साली लिओनार्दोने स्वतःची कार्यशाळा सुरु केली. पण 1477 पर्यंत त्याने वेरोकचिओसोबत काम सुरु ठेवले. लिओनार्दोची चित्रे, मूर्त्या आणि धातुकाम पाहून लोक अवाक होत. लोकांनी यापूर्वी असे वास्तववादी आणि जिवंत काम पाहिले नव्हते. फावल्या वेळात, लिओनार्दो चित्रे काढत असे. याप्रकारची चित्रे आधी कुणी कुठे पाहिली नव्हती.

लिओनार्दो त्याच्या स्वतःच्या कार्यशाळेत काम करू लागला. अनेक शिष्य त्याला कामात मदत करत आणि त्याच्याकडून प्रशिक्षण घेत.

कधीकधी लिओनार्दोची चित्रे इतकी वास्तववादी वाटत की लोक ती खरीखुरी समजत.

आम्ही तुमचं काम पाहिलंय. तुम्ही आमच्यासाठी काम करावं, अशी आमची इच्छा आहे.

वस्तुस्थिती

मेडिसी कुटुंब हे धनिक व्यापारी आणि बँकवाले होते. त्यांनी 1434 ते 1737 या काळात फ्लोरेंसवर राज्य केले. त्यांनीच कला, वास्तुविशारद शास्त्र, संगीत आणि शिष्यवृत्ती यांना प्रोत्साहन दिले.

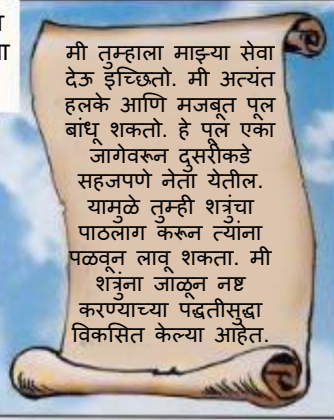
प्रतिष्ठित मेडिसी कुटुंबाने त्याला आपल्या शानदार घरी बोलावले.

अनेक प्रतिभांचा धनी

लिओनार्दोची फ्लोरेन्समधील कार्यशाळा यशस्वीरित्या सुरू होती. 1482 साली तो प्रबळ सरदार लुडोव्हिको सफोर्झा यांना भेटण्यास मिलान येथे गेला.

मी माननीय
सफोर्झा यांना
पत्र लिहीन.

मी तुम्हाला माझ्या सेवा
देऊ इच्छितो. मी अत्यंत
हलके आणि मजबूत पूल
बांधू शकतो. हे पूल एका
जागेवरून दुसरीकडे
सहजपणे नेतो येतील.
यामुळे तुम्ही शत्रूंचा
पाठलाग करून त्यांना
पळवून लावू शकता. मी
शत्रूंना जाळून नष्ट
करण्याच्या पद्धतीसुद्धा
विकसित केल्या आहेत.

लिओनार्दोने आपल्या श्रीमंत मालकाला
प्रभावित करण्यासाठी चांदीचे वाद्यही
बनवले.

लुडोव्हिको हे कास्टेलो सफोर्झास्को नावाच्या एका भल्यामोठ्या किल्ल्यात
राहात. आपल्या पुतण्याच्या मृत्युनंतर त्यांनी मिलानवर राज्य केले.

यांच्याव्यतिरिक्त
माझ्याकडे
अनेक शस्त्रांचे
आराखडे आहेत.

व्वा छान! माझे
असंख्य शत्रू
आहेत.

लिओनार्दो, मला वाटतं तू
इथेच राहून काम करावंस. तू
माझ्या शत्रूंना संपवण्यासाठी
चिलखत, शस्त्रं आणि इतर
वस्तुंचे आराखडे तयार कर.
मिलान तुझं स्वागतच करेल.

हा तुझा स्टुडिओ. स्वतःचं घर समज याला. काही गरज लागली तर मला बिनदिक्कत सांग.

आभारी आहे. इथं काम करणं मला सोयीचं पडेल.

तू भरभर आकलन करतोस. तू माझा शिष्य बनू शकतोस, सलाई.

कित्येक आठवडे गेले, महिने सरले. लिओनार्दोने लुडोव्हिकोसाठी अनेक शस्त्रे, इमारती, पूल आणि अनेक वस्तुंचे आराखडे बनवले.

लिओनार्दोने तिथे चिलखती रणगाड्याचा आराखडा बनवला.

लिओनार्दोने त्याच्या चित्रात छाया दाखवणारी तंत्रेही विकसित केली.

त्याने अनेक नळ्या असलेल्या बंदुकीचा आराखडाही बनवला.

लिओनार्दोला फ्रेडी भावंडांसोबत राहाण्यास जागा मिळाली. तेसुद्धा कलाकार होते.

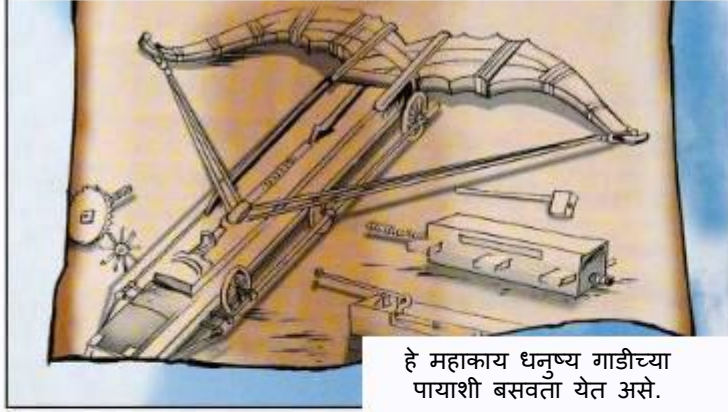
आणखी पाव आणि मद्य घे, लिओनार्दो!

कुमारिका आणि मूल हे चित्र तुम्ही अगदी सहज काढलंत. इतकं जिवंत चित्र मी कधीच पाहिलं नाही!

बघ, त्वचा एकदम सजीव आणि खरीखुरी वाटायला हवी.

सरदार लुडोव्हिकोसोबत काम करतानाही लिओनार्दोने आपले शोधकार्य बंद केले नाही. त्याला युद्धाचा तिरस्कार होता तरीही जीवघेणी शस्त्रे बनवून तो चांगला पैसा कमवत होता.

हे महाकाय धनुष्य गाडीच्या पायाशी बसवता येत असे.

मिलानचे अरुंद रस्ते गलिच्छ आहेत. असंख्य लोक प्लेगने मरतायत. मी आदर्श शहराचा हा आराखडा बनवलाय. हे शहर गलिच्छपणा आणि रोगराई यांपासून मुक्त असेल.

जग केवळ बारकाईने अभ्यास करून आणि त्याबाबत मनन-चिंतन करूनच शिकता येईल. लिओनार्दोच्या सगळ्या रेखाचित्रांमधून हेच दिसून येते.

लिओनार्दो कामात खूप व्यग्र असे. त्याचे पाच शिष्य होते. त्याच्या स्टुडिओत येणाऱ्या लोकांना तो आवडीने विनोद आणि गोष्टी सांगत असे.

लिओनार्दो तुमच्या स्टुडिओत नेहमी गायन, चित्रकला आणि गप्पा-टप्पा होत असतात.

होय, प्रत्येकाला महान लिओनार्दो द विंचीचा मित्र व्हावस वाटतं.

वस्तुस्थिती

प्रकाशयुग काळात कलाकारांनी सपाट चित्रे तीन मितीत दाखवण्याचे एक तंत्र शोधले. लिओनार्दोने आपली चित्रे, रेखाचित्रे आणि आराखडे यांमध्ये हे तंत्र वापरले. यालाच *सरळ रेणीय दृष्टीकोन* म्हणतात.

लिओनार्दोला सौंदर्याची मोहिनी पडे. पण त्याने अनेक मजेदार आणि विचित्र चेहरे असलेली चित्रेही रंगवली.

लिओनार्दोने मिलानमध्ये आणखी एक कार्यशाळा सुरू केली. त्याचं नाव होतं - *अँकेडेमिया लिओनार्दी विंची*.

एकदा सरदार सफोर्झा यांनी लिओनार्दोवर एक मोठे काम सोपवले. त्यानुसार, 80 टन कांस्य वापरून लिओनार्दोला एक भव्य पुतळा घडवायचा होता.

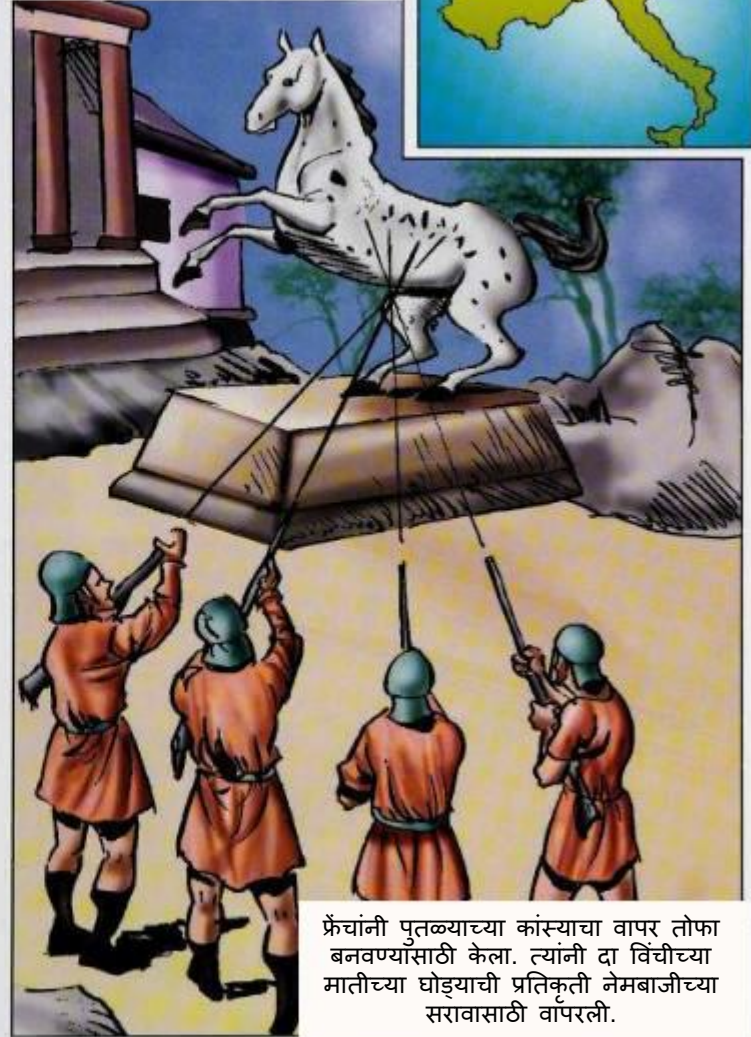
हे कांस्य स्मारक लुडोव्हिकोचे वडील फ्रान्सेस्कॉ सफोर्झा यांच्यासाठी होते. लिओनार्दोने घोड्याची आणि स्मारकाची अनेक चित्रे रेखाटली. या पूर्वतयारीसाठी त्याला सुमारे दहा वर्षे लागली!

असा दिसेल आपला कांस्याचा पुतळा, सरदार. पुढचे पाय उचललेला घोडा, 23 फूट उंच.

आवडलं मला हे!

लिओनार्दो आपला पुतळा पूर्ण करण्याआधीच फ्रेंच सैनिक इटलीवर चाल करून आले.

फ्रेंचांनी पुतळ्याच्या कांस्याचा वापर तोफा बनवण्यासाठी केला. त्यांनी दा विंचीच्या मातीच्या घोड्याची प्रतिकृती नेमबाजीच्या सरावासाठी वापरली.

संशोधक आणि गणितज्ञ

लिओनार्दोला अफाट जिज्ञासा होती. मानवी शरीर काम कसे करते, हे अभ्यासण्यासाठी त्याने प्रेतांची चिरफाड केली.

आपल्या अभ्यासातून त्याने शरीराबद्दल कित्येक नव्या गोष्टी शिकल्या, ज्या पूर्वी कुणाला ठाऊक नव्हत्या.

तो शस्त्रक्रियाही पाहात असे. इतिहासात प्रथमच मानवी शरीर हे गंभीर वैज्ञानिक संशोधनाचे उद्दिष्ट बनले.

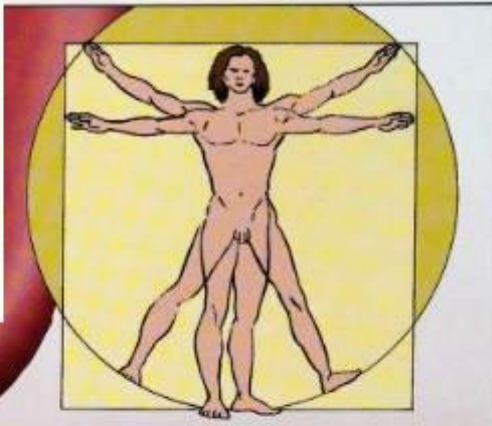
लुडोव्हिकोच्या अनेक प्रकल्पांनी लिओनार्दोला व्यस्त ठेवले. लुडोव्हिकोच्या पुतणीच्या लग्नाच्या सन्मानार्थ होणाऱ्या स्वर्गाची मेजवानी या नाटकाचा रंगमंचही त्यानेच तयार केला.

वस्तुस्थिती

डॉक्टरांना नुकतेच उमंगले होते की शरीर काम कसे करते, हे समजण्यासाठी शरीराच्या आतच डोकावून पाहिले पाहिजे.

लिओनार्दोने गणितज्ज्ञ लुका पॅसिओलीशी मैत्री केली. तो एक फ्रान्सिसन पाद्री होता. पॅसिओलीने लिओनार्दोला गणिताबद्दल शिकवले. त्या मोबदल्यात, लिओनार्दोने पॅसिओलीच्या प्रमाण या विषयाच्या पुस्तकाची चित्रे काढून दिली.

द व्हिडुव्हियन मॅन हे माझं चित्र प्राचीन रोमन वास्तुविशारद व्हिडुव्हियसच्या कामावर आधारित आहे. ते मानवी शरीराची प्रमाणबद्धता चांगल्या पद्धतीने दाखवते.

1495 साली, लिओनार्दोला द लास्ट सपर हे चित्र काढण्यास सांगण्यात आले. प्रेषित येशू आणि अनुयायी यांचा अंतर्भाव असलेल्या या विशाल भिंतीचित्राला मिलानच्या एका मठात काढायचे होते.

मी एका नव्या तंत्राचा शोध लावलाय. या तंत्राने मी भिंतीवर थेट ब्रशने रंगवू शकतो. यात रंगही गडद दिसतात. 33 फूट लांब चित्र बनवायला मी गणिताचा वापर केलाय. मी गद्दार जुडासला इतर सर्व शिष्यांसोबत दाखवून जुनी परंपरा मोडीत काढलीय. चित्र चांगलं बनतंय, पण त्याचा मोबदला देणारे भिक्षु नाराज आहेत, कारण चित्र बनायला फार वेळ लागतोय.

1499 साली, फ्रेंचांनी मिलानवर कब्जा केला तेव्हा लिओनार्दोने पॅसिओली, सलाई आणि इतर शिष्यांसोबत शहर सोडले. या महान कलाकारासाठी काळ वेगाने बदलत होता.

युद्ध आणि पाणी

लिओनार्दो, पॅसिओली, सलाई आणि इतर शिष्य आधी मांडूआला गेले. नंतर ते व्हेनिसला गेले.

व्वा रे व्हेनिस, मिलानचा शत्रू, पण किती छान जागा आहे! आपल्याला इथे निश्चित यश मिळेल.

लिओनार्दोवर उड्डाणगतीची मोहिनी पडली. पक्षी हवेत कसे तरंगतात, जमिनीवर कसे उतरतात, त्यांचे पंख कसे बनले आहेत यांवर त्याने संशोधन केले. त्यावरून त्याने एक उडणारे यंत्र बनवले. त्याने एका किल्ल्याचा आराखडाही बनवला.

पक्षी उडतात कसे, उतरतात कसे? याचं गूढ कदाचित त्यांच्या पंखांमध्ये असावं. मला ते शोधून काढता आलं तर मी एक उडणारं यंत्र बनवू शकेन.

या किल्ल्यात सगळे सुरक्षित राहातील. याच्या भिंती कोणताच शत्रू भेदू शकणार नाही.

लिओनार्दोच्या प्रतिभेने स्थानिक लोक प्रभावित झाले. लवकरच त्याने युद्धप्रयत्नाला मदत करण्याचे काम शोधले. या कामात त्याला चांगले यश मिळाले.

लिओनार्दो, कृपया आपण व्हेनिसला थांबावं आणि आमच्यासाठी लष्करी अभियंता म्हणून काम करावं.

आभार, मला इथे राहायला आवडेल.

व्हेनिसवर ओट्टोमान साम्राज्याकडून आक्रमणाची शक्यता होती. लिओनार्दो तिथे गेला तेव्हा ओट्टोमानची लढाऊ जहाजे आक्रमण करण्यासाठी किनाऱ्यावर उभी होती.

वस्तुस्थिती

ओट्टोमान साम्राज्य सध्याच्या तुर्कस्थानमध्ये होते. ओट्टोमान सुलतानांनी अनेक ख्रिस्ती देशांवर कब्जा मिळवला होता. आता त्यांना व्हेनिसवर कब्जा मिळवायचा होता.

लिओनार्दोने ऑट्टोमानांचा हल्ला निष्फळ करण्यासाठी अनेक योजना आखल्या.

हा लाकडी बांध वापरून आपण ऑट्टोमानांच्या देशात पूर आणू शकतो. यामुळे ते सगळे बुडून मरतील वा पळून जातील, कधीही परतणार नाहीत.

काही महिन्यांनंतर, लिओनार्दो आणि त्याचे मित्र फ्लोरेन्सला परतले. त्याचे वडिलांसोबत काही काळ घालवला. त्याचे वडील तिथे आपल्या चौथ्या पत्नीसोबत राहात होते.

बेटा, तुला बघून फार बरं वाटलं. इथे गोष्टी बऱ्याच बदलल्या आहेत. आता इथे मेडिसी सत्तेवर नाहीत.

एकलंय मी. पण यशासाठी मला आश्रयदात्यांची गरज आहे.

मग लिओनार्दोने पाणबुडी, पाणबुड्यांचे कपडे आणि श्वासोच्छवास साधन यांचे आराखडे बनवले. यामुळे सैनिकांना पाण्याखाली वावरणे शक्य होऊ लागले.

लिओनार्दो परतल्यामुळे फ्लोरेन्सचे लोक आनंदीत झाले. 1502 साली, चलाख हुकूमशहा आणि लष्करी शासक *सिझर बोर्गिया* त्याला भेटायला आला.

लिओनार्दो, हे अद्भुत आहे! तुझ्या तल्लख आराखड्यांच्या विरुद्ध लढायला कुणीच सक्षम नसेल.

लिओनार्दो, तू माझा आर्किटेक्ट आणि इंजिनीअर म्हणून काम करशील?

का नाही?

लिओनार्दो सिझरसमवेत इटलीभर फिरला. त्याने शहर आणि त्यातील इमारती यांचे आराखडे कसे बनवले होते, याचा अभ्यास केला.

लिओनार्दो, तू वेळोवेळी मला आणि इतर अनेकांना सल्ले दिलेयस. आता तू पीसाला हरवण्यासाठी फ्लोरेन्सला मदत कर. तू एकमेव व्यक्ती आहेस, जो हे काम करू शकते.

किल्ला उभारण्याची ही पद्धत छान आहे, सीझर. पण मी यापेक्षा चांगले किल्ले उभारू शकतो.

विलक्षण!

पीसाच्या लोकांना समुद्रात जाण्यापासून रोखण्यासाठी आपल्याला *अर्नो* नदीचा प्रवाह बदलला पाहिजे. हाच एक कालवा आहे जो फ्लोरेन्सच्या लोकाना समुद्रापर्यंत पोहोचण्यास मदत करेल.

लिओनार्दो फ्लोरेन्सचे दुसरे चॅन्सेलर *निकोलो मॅकियावेली* यांना भेटले. मॅकियावेली आणि लिओनार्दो एकमेकांच्या बुद्धिमतेचा आदर करत. लवकरच ते चांगले मित्र बनले. त्यांनी लिओनार्दोच्या काही शोधांवर आणि कल्पनांवर काम केले.

तुला भेटून बरं वाटलं, लिओनार्दो.

सुप्रसिद्ध लोकप्रिय लेखक आणि तत्वज्ञ निकोलो मॅकियावेली यांना भेटून खूप आनंद झाला.

सिझरसाठी लष्करी युक्त्या आखतानाच लिओनार्दोला चित्रकलेची कामेही मिळत होती. त्याला फ्लोरेन्सच्या एका मठाने *सेंट एनीसोबत कुमारिका आणि मूल* हे चित्र रंगवायला सांगितले. पण लिओनार्दो ते कधीच पूर्ण करू शकला नाही.

नकाशे आणि मोना लिसा

होकार्यत्र आणि आपले गणिताचे ज्ञान या बळावर लिओनार्दोने अनेक ठिकाणांचे नकाशे बनवले. अचूक नकाशे बनवणाऱ्या पहिल्यावहिल्या लोकांमध्ये त्याची गणना होते.

लिओनार्दो हा फ्लोरेन्समधील धनिकांसाठी सुंदर सुंदर चित्रे काढण्यासाठी प्रसिद्ध होता.

1503 साली, फ्लोरेन्सने मायकेल एंजेलो आणि दा विंची या दोघांना पलाझो व्हेचिया येथे एका लढाईचे चित्र चितारण्यास बोलावले. काम सुरू असताना, ते आणि त्यांचे शिष्य नेहमी एकमेकांत अंतर ठेवून असत.

1502 च्या सुमारास, एका व्यक्तीने लिओनार्दोला आपली पत्नी लिसाचे चित्र काढण्यास सांगितले.

पॅसिओली, हे माझं सर्वोत्कृष्ट चित्र असेल.

सर्वोत्तम!

लिसा, माझे विनोद ऐकून तुला हसू येतंय का?

तसा तिचा नवरा या चित्राचा मोबदला देणार आहेच, पण यातून इतरांना माझं कौशल्य दाखवण्यासाठी हे चित्र मी माझ्याकडेच ठेवीन. मी माझ्या नव्या तंत्रावर काम करत राहीन.

होय, पण तुम्ही मला बजावलं होतं की चित्र काढताना खूप जास्त हसायचं नाही!

छापखान्याचा शोध नुकताच लागला होता. पुस्तके सहजपणे छापली आणि खरेदी केली जात होती. लिओनार्दो आता अनेक पुस्तके वाचू शकत होता आणि त्यातून संगीतही शिकू शकत होता.

छापखाना हा महान शोध आहे! पण मी त्यात सुधारणा करू शकतो.

लिओनार्दो तुला निसर्गाचं एवढं आकर्षण का वाटतं?

मला प्रत्येक गोष्टीमागचं गूढ शोधावसं वाटतं.

मायकेल एंजेलो, राफेल आणि लिओनार्दो एकमेकांच्या कामांची स्तुती करत, पण एकमेकांबद्दल मत्सरही बाळगत.

बघा, ते दोघे या चित्राची नक्कल करू शकणार नाहीत. मी तिच्या भावना आणि मन या यात ओतलंय.

त्याने तिचा चेहरा एवढा गूढ कसा चितारला, हे मला जाणून घ्यायचंय.

किती खरीखुरी वाटते! चित्र काढताना त्याने तिला हसत कसं ठेवलं असेल?

1504 साली,
लिओनार्दोच्या वडिलांचे
निधन झाले.

लिओनार्दोचे काका फ्रान्सेस्कोने
आपल्या मृत्युपत्रात आपली
संपत्ती लिओनार्दोच्या नावे केली.

लिओनार्दो, मी माझी
जमीन तुझ्या नावे
केलीय. तुझ्या
वडिलांनी संगळी
संपत्ती तुझ्या सावत्र
भावडोना वाटून
टाकली. पण तू
माझा आवडता
पुतण्या आहेस.

फ्रान्सेस्को काका, मी
तुम्हाला कधीच
विसरणार नाही.

1507 साली, लिओनार्दो, फ्रान्सचा राजा, लुई बारावा, याच्या दरबारचा चित्रकार
बनला. राजा लुईचे वास्तव्य त्यावेळी मिलानमध्ये असे.

तुम्हाला मिलानमध्ये परतून
लुडोव्हिकोच्या शत्रू असलेल्या
फ्रान्सच्या लोकांसोबत बसायचा
त्रास होत नाही का?

नाही, सलाई. लुई माझ्या
कामाची प्रशंसा करतात, मला
योग्य मोबदला देतात आणि
हा छान स्टुडिओ त्यांनीच
दिलाय मला.

सलाई आणि एक नवा
शिष्य मेझी यांनी लुईच्या
शाही दरबार कामात
लिओनार्दोला मदत केली.

फावल्या वेळात लिओनार्दो
शरीरचनेचा अभ्यास करत
असे आणि आपल्या वहीत
त्याच्या नोंदी करत असे.

माझ्या मते, माणूस उडू शकतो! हा बघ
उडणाऱ्या यंत्राचा आराखडा बनवलाय मी.

जबरदस्त आहे हे,
लिओनार्दो.

वस्तुस्थिती

लिओनार्दोने उडणाऱ्या यंत्राचे अनेक
आराखडे बनवले. पण हे यंत्र
बनवण्यासाठी लागणारे सामान 500
वर्षांनंतर उपलब्ध झाले. त्याचे आराखडे
आधुनिक ग्लायडर, हेलिकॉप्टर आणि
पॅराशूट यांच्याशी साधर्म्य दाखवतात.

रोम आणि फ्रान्स

1513 साली, लुडोव्हिकोच्या मुलाने फ्रेंचांना मिलानबाहेर हाकलून दिले. पुन्हा एकदा लिओनार्दो आश्रयदात्यांना पारखा झाला. आता फ्लोरन्सवर मेडिसी कुटुंबाचे राज्य नव्हते. त्यामुळे लिओनार्दो रोमला गेला. तिथे मेडिसीचे चांगले वजन होते.

गुरुजी, खरंच पोपने तुम्हाला इथे बोलावलंय?

होय मेजी, गेली कित्येक वर्षे आमचे कौटुंबिक जिव्हाळ्याचे संबंध आहेत.

पोप लिओ दहावा हे मेडिसी होते.

मला वाटतं की पृथ्वी इतर ग्रहांसारखीच अवकाशात तरंगतेय.

लिओनार्दो, तुझ्यासारख्या बुद्धिमान माणसाला अशा वेडगळ कल्पना करणं शोभत नाही!

लिओनार्दो पोप लिओसाठी काम करत होता. मायकेल एंजेलो आणि राफेल हे तरुण कलाकार माजी पोपसाठी काम करत असत. आता तेसुद्धा पोप लिओसाठी काम करू लागले.

त्यांचे काम अद्भुत आहे, ते माझ्याकडून बरंच काही शिकलेयत.

दरम्यान, लिओनार्दो अजूनही शरीर कसे काम करते, हे पाहाण्यासाठी शरीराचा बारकाईने अभ्यास करत होता.

एकदा पोप लिओने लिओनार्दोला धार्मिक चित्र बनवण्यास सांगितले.

मी काढलेलं सेंट जॉन बाप्टिस्ट यांचं चित्र त्यांच्या यापूर्वी काढलेल्या चित्रांपेक्षा खूप वेगळं असेल. यात ते आत्मविश्वासू, हसरे आणि स्वर्गाकडे इशारा करताना दिसतील.

लिओनार्दो अजूनही प्रेतांचा अभ्यास करण्याचा धोका पत्करत होता. एकदा त्याचे हे कृत्य लोकांना कळले. मग लोकांनी त्याच्यावर, तो चेटूक करतो, असा आरोप ठेवला.

पळ मेजी! पळ सलाई! मी पकडला गेलो तर पोपचे सैनिक मला ठार मारतील.

यापूर्वी तो फ्रान्सचा राजा फ्रान्सेस्कोला भेटला होता आणि दोघांनी एकमेकांची स्तुतीही केली होती. मग नव्या आश्रयदात्याच्या शोधात लिओनार्दो फ्रान्सच्या दरबारात गेला.

हे फ्लोरेन्सच्या एका तरुणीचे चित्र आहे.

मी तुमची काही चित्र विकत घेऊ इच्छितो, लिओनार्दो. कृपया, फ्रान्समध्येच थांबा. तुम्ही माझे सन्माननीय पाहुणे आहात.

1516 साली, लिओनार्दोने फ्रेंच राजाचे निमंत्रण स्वीकारले. तो राजाचा प्रमुख चित्रकार, वास्तुविशारदतज्ज्ञ आणि तंत्रज्ञ बनला. त्यावेळी लिओनार्दोचे वय 64 वर्षे होते.

फ्रान्सच्या शाही दरबारात लिओनार्दोचे दिवस आनंदात जाऊ लागले. त्याची वही कल्पना, योजना आणि आराखडे यांनी भरून गेली.

लिओनार्दो, तू नसलास तर या जगाचे आणि माझं कसं होईल?

लिओनार्दोने मृत्युपत्रात संपत्ती आणि जमीन सलाई, सावत्र भाऊ, नोकर यांच्यात वाटली. पुस्तके, लेख आणि चित्रे त्याने मेजीला दिली. 2 मे 1519 रोजी, त्याचे फ्रान्सचा राजा फ्रँकॉइस या मित्राच्या बाहुपाशात निधन झाले.

माझा अंत जवळ आलाय, फ्रँकॉइस. आभार, तू माझा खूप चांगला मित्र आहेस.